

J. Syryjczyk, *Sankcje w Kościele. Część ogólna. Komentarz*, Wydawnictwo Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Warszawa 2008, ss. 335.

Sankcje w Kościele. Część ogólna. Komentarz, to kolejna pozycja książkowa wydana przez Wydawnictwo Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie w 2008 roku. Jej autorem jest zmarły w 2009 roku ks. prof. dr hab. Jerzy Syryjczyk, kapłan diecezji siedleckiej. Był on specjalistą z zakresu kanonicznego prawa karnego, co z góry zakłada fachowe podejście do zagadnień opisywanych w niniejszej publikacji. Omawiana pozycja wydawnicza jest komentarzem do pierwszej części księgi VI Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 roku (*De sanctionibus In Ecclesia*) o przestępstwach i karach w ogólności (*De delictis et poenis in genere*, kan. 1311-1363). Trzeba dodać, że w 2003 roku Jerzy Syryjczyk opublikował w tym samym wydawnictwie komentarz do drugiej części księgi VI Kodeksu Prawa Kanonicznego 1983 roku (*De sanctionibus In Ecclesia*) o karach za poszczególne przestępstwa (kan. 1364-1399). Wspomniana książka nosi tytuł *Kanoniczne prawo karne. Część szczególna*.

Kanoniczne prawo karne stanowi ważny obszar unormowań prawnych Kościoła, jak i kościelnej praktyki mającej służyć ochronie jego własnej jedności i tożsamości. Stąd Kościół ma wrodzone i własne prawo (wynikające z samej struktury Kościoła będącego wspólnotą ludu Bożego wyposażoną w organy hierarchiczne) do stosowania sankcji karnych wobec wiernych dopuszczających się przestępstwa (kan. 1311). Prawo karania przysługujące Kościołowi jest własne (*proprium ius*), gdyż wchodzi w zakres władzy rządzenia przysługującej Kościołowi z woli jego Założyciela, dzięki czemu jest ono niezależne od jakiegokolwiek władzy świeckiej.

I chociaż Kościół swej władzy karania nie uważa za pierwszorzędny sposób prowadzenia wiernych do uświęcenia i zbawienia, gdyż na pierwszym miejscu skierowuje wiernych do właściwego im celu przede wszystkim poprzez nauczanie Słowa Bożego, udzielanie sakramentów, zachęty, perswazje, upomnienia ojcowskie, ustawy dyscyplinarne, to niekiedy jednak, ze względu na dobro duchowe wiernego, który dopuścił się czynu zakazanego, i dobro wspólnoty, sprawiedliwe ukaranie przestępcy jawi się jako konieczne.

Ponieważ w obowiązującym Kodeksie w przeciwieństwie do poprzedniego zbioru zrezygnowano z definicji (ustawowych), które pozostawiono do ustalenia nauce prawa, to szczególnie w tak delikatnej dziedzinie, jaką są sankcje w Kościele, potrzebne są solidne i kompetentne komentarze, które zarówno kanonistom, jak i przede wszystkim władzy wymierzającej kary tym wiernym, którzy dopuścili się przestępstwa, pozwolą jednoznacznie rozumieć i słusznie stosować przepisy karne.

Struktura recenzowanej publikacji opiera się zasadniczo na systematyce tej części KPK, do której ona jest komentarzem, stąd zamiast rozdziałów są tytuły. Najpierw autor zamieszcza wykaz skrótów i wiadomości wstępne, w których ukazuje przebieg prac nad reformą kanonicznego prawa karnego, ogólne założenia odnowy kościelnej dyscypliny karnej oraz podział kościelnego prawa karnego w Kodeksie Prawa Kanonicznego z 1983 roku.

W tytule I „Karanie przestępstw w ogólności” (kan. 1311-1312) autor omawia prawo Kościoła do wymierzania sankcji karnych, sankcje karne, środki karne i pokuty, środki karne oraz pokuty kanoniczne. Tytuł II „Ustawa karna i nakaz karny” (kan. 1313-1320) jest komentarzem do następujących zagadnień: zmiana lub zniesienie ustawy karnej, kary *ferendae et latae sententiae*, partykularne ustawy karne, jednolitość partykularnych ustaw karnych w skali kraju lub w prowincji, kryterium ogólne ustanawiania kar kanonicznych w prawie partykularnym, zasady stanowienia kar *latae sententiae* oraz kar poprawczych w ustawodawstwie partykularnym, nakaz karny, jak również zakres władzy karnej ordynariusza miejsca w stosunku do zakonników.

Bardzo obszerny tytuł III (s. 97-212) jest komentarzem do kan. 1321-1330 odnoszących się do podmiotu sankcji karnych. Omawiane są tam następujące kwestie: ogólne pojęcie przestępstwa, habitualny brak używania rozumu, okoliczności wyłączające pocztytalność i odpowiedzialność kar-

na, okoliczności zmniejszające poczatalność i łagodzące odpowiedzialność karną, okoliczności, które nie modyfikują poczatalności i odpowiedzialności karnej, okoliczności stanowiące podstawę fakultatywnego zaostrzenia odpowiedzialności karnej, ustawodawstwo partykularne i nakaz karny w przedmiocie okoliczności dotyczących poczatalności przestępstwa, usiłowanie przestępstwa, współudział w przestępstwie oraz szczególna postać przestępstw niedokonanych.

Tytuł IV jest poświęcony karom oraz innym środkom karnym (cenzury, kary ekspiacyjne, środki karne i pokuty), tytuł V traktuje o wymierzaniu kar (sądowym i administracyjnym). Natomiast przedmiotem zainteresowania autora w tytule VI jest kwestia ustania kar (zwalniania i przedawnienia).

Część końcową publikacji stanowi bibliografia. Została ona podzielona na źródła i literaturę (w dużej części obcojęzyczną).

Lektura recenzowanej książki stanowi dużą przyjemność intelektualną. Dzieje się tak za sprawą elegancji językowej tekstu, wielkiej erudycji autora oraz jego wysokiej kultury prawnej i fachowości w komentowaniu poszczególnych przepisów kodeksowych.

Omawiana pozycja adresowana jest do wszystkich, których interesuje problematyka z zakresu kanonicznego prawa karnego, a nade wszystko do kanonistów, alumnów seminariów duchownych i studentów prawa kanonicznego oraz wszystkich, którzy z racji pełnionej w Kościele funkcji (urzędu), są zobowiązani do stosowania kościelnego ustawodawstwa karnego.

Ks. Jerzy Adameczyk